

Kakšno je bilo življenje med vojno

ŽIVLJENSKA DOBA VOJAKOV V STRELSKIH JARKIH NA FRONTI ČRTI JE BILA KRATKA.

Preberi besedilo in si oglej slike na tej in naslednji strani in razloži, zakaj je frontni način vojskovanja zahteval tako veliko žrtev.

Zahodno bojišče: Francozi si pri Verdunu v nekaj dneh priborijo ozemlje, ki so ga Nemci osvajali štiri mesece

1916

Konec oktobra in v začetku novembra so Francozi začeli protiofenzivo, v kateri so do decembra osvojili vse ozemlje, ki so ga Nemci zasedli od februarja. Nemška prizadevanja preteklih mesecev so bila izničena, fronta je potekala na isti črti kot v februarju.

V »verdunski klavnici«, kakor so imenovali ta 30 kilometrov širok in 10 kilometrov globok frontni odsek, so od februarja do decembra Francozi izgubili 378.000 mož (120.000 mrtvih), Nemci pa 337.000 (100.000 mrtvih). Na bojišče je padlo 21 milijonov nemških in 15 milijonov francoskih granat. Francozi so na bojišče pri Verdunu poslali kar dve tretjini celotne francoske vojske!

Francozi uspejo ubraniti Verdun, a cena je vsoka ... vasica Ornes po boju ...

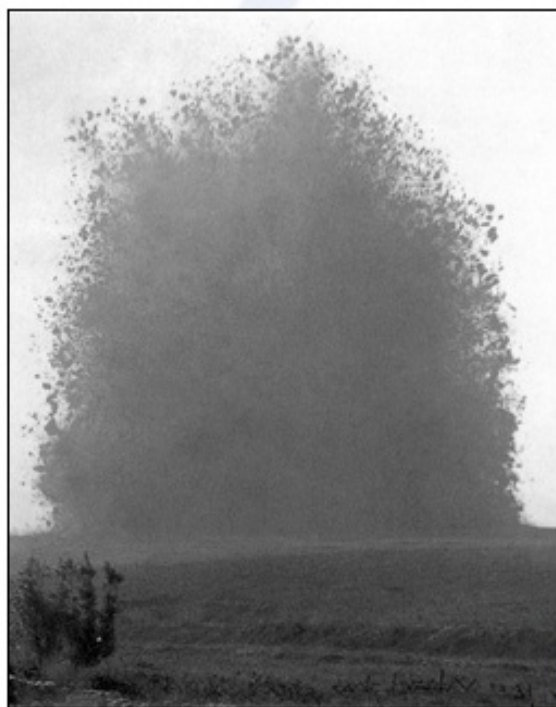
Eden izmed nešteti prizorov po bitki ...

V juniju so se zavezniki pripravljali na ofenzivo na Somi, s katero so načrtovali preboj nemške obrambne črte ter vdor v njeno zaledje. Glavno napada so izvedli Britanci.

Zahodno bojišče: zavezniška ofenziva na Somi 1916

Dne 1. julija, po nenehnem osemdnevem topniškem obstreljevanju, zavezniki krenejo v silovit napad, v katerem Britanci že prvi dan izgubijo 60.000 mož. V prvih dneh se Britancem uspe prebiti na nemške položaje do 2 kilometra, Francozom pa do 7 kilometrov.

Po tednu dni se manevrska bitka spremeni v bitko materiala. Do konca avgusta je topništvo nenehno tolklo po nasprotnikih in pokrajino naredilo podobno Lunini površini. Topniški napadi so bili tako siloviti, da so se posamezne eksplozije zlele v eno samo bobnenje, imenovano »bobneči ogenj«. Po takšnih napadih so bili napadalci prepričani, da branilci niso preživel, zato so ukazali napad pehote. Takrat so se iz napol zasutih rovov in kraterjev prikazali branilci in s strojnicami kosili napadalce.

Med silovitim topniškim obstreljevanjem ...

... Britanci pripeljejo nove okrepitve na fronto ...

... kjer čakajo na začetek odločilne bitke.

ŽIVLJENJE CIVILNEGA PREBIVALSTVA V NEPOSREDNI BLIŽINI FRONTNIH ČRT

Main street, Pozières, August 1914. [AWM G015341]
Image 1 of 21

CLOSE X

The main street of Pozières after the German bombardments of July–August 1916. [AWM EZ0097]
Image 2 of 21

CLOSE X

Civilno prebivalstvo, ki je živel v bližini frontnih črt je bilo preseljeno v notranjost države. Običajno so jih namestili v begunska taborišča, kjer so dočakali konec vojne.

ŽIVLJENJE V ZALEDJU

V vojno vpletene države so morale vse svoje sile nameniti v vojne namene. Z vojno je bilo tako povezano gospodarsko in družbeno dogajanje, saj so bile vse sile v državi namenjene krepitvi vojske.

Za vojno, v kateri so vsi napor družbe usmerjeni v vojno in v kateri je prizadeto celotno prebivalstvo označujemo kot TOTALNO VOJNO.

Značivosti:

- država ima popoln nadzor nad gospodarstvom

Obe vojskujoči se strani sta se na vojno pripravljali s pospešeno proizvodnjo vojaškega materiala.

Za državljane je veljala delovna obveznost.

Uvedena je bila racionalizacija živil, obutve in oblačil

Življenje v zaledju (1.)

Po treh letih bojevanja je vojno začutilo tudi civilno prebivalstvo. Milijoni družin so žalovali, drugi so se bali za svoje na fronti. Povsod se je poznala inflacija, pričelo je zmanjkovati hrane. Vojni dobičkarji so spravljali naglo nagrabljena premoženja. Pojavile so se številne epidemije. Centralne sile so bolj kot antantne občutile vse te tegobe.

Življenje v mestih iz knjige J. Hofbauerja: Pohod v zmedo

?? Tuj in neprijazen je postal Dunaj. Umazane in zanemarjene ceste, veselje je izginilo iz sicer tako živih ljudi. Sklonjeno trudno in žalostno so lazili ljudje okoli, v dolgih vrstah so stale pred prodajalnami suhe, strgane ženske, umazani otroci, zanemarjeni stari možje. Izložbena okna skoraj prazna. Dosti razbitih šip, ki so bile zalepljene s časopisnim papirjem. Bojazljivo so lazili po ulicah betežni starčki ter oprezovali za zavrženimi čiki. Urni otroci so jim prestrezali plen. Z ostanki tobaka so polnili ?hizne? ter take cigarete prodajali vojakom. Vojaki v razpadajočih cvilhastih uniformah so nejevoljno hodili mimo črno oblečenih dam, kleli za elegantnimi avtomobili, v katerih so sedeli debeli rejeni ljudje, kadili debele cigare, in se zravnali, če so srečali častnika, okrašenega z oblikovanji. ??

(Weber T. in Novak D., 1996, 20. stoletje v zgodovinskih virih, besedi in slikah, Ljubljana, DZS, str. 49)

Sovražnik je v bližini mesta ? Civilno prebivalstvo v paniki zapušča svoje domove.

Preberi besedilo v učbeniku na strani 15 in razmisli, kako je ta ukrep vplival na civilno prebivalstvo.

ŽIVILSKA KARTA - nadzorovani so bili tako prodajalci kot kupci, količine so bile količinsko in časovno omejene

KEEP THIS CARD CAREFULLY

RATIONING ORDER, N. 86.
1918.

Food Office of Issue.

496 STREET,
MONTREAL

To be filled up by Food Office before issue.

Holder's Surname } *Clair*
Christian Name } *Leonard*
Address } *3*

To register for MEAT, BUTTER and SUGAR, fill up the counterfoils A, B and C on lower half of card, and give them to any Retailer you choose. The Retailers must write or stamp their names and addresses on these spaces. You will not be able to change your Retailer again without consent of the Food Office.

Name and Address of BUTCHER A	Name and Address of Retailer for..... D
Name and Address of BUTTER Retailer B	Name and Address of Retailer for..... E
Name and Address of SUGAR Retailer C	Name and Address of Retailer for..... F

SPARE. Signature and Address of Holder. Name and Address of Retailer for..... **D**

D

Keep this counterfoil and the top portion of the card, and read the accompanying leaflet of instructions.

Preberi besedilo, pomisli in ugotovi, zakaj je prihajalo do racionalizacije

Članek drobnih vesti iz Štajerske iz Slovenskega naroda, 7. maja 1917:

Maribor. Vsled pomanjkanja premoga je tukajšnja mestna plinarna skrčila, oziroma ustavila oddajo plina od 12. ure opoldne do 4. ure popoldne. Zaradi pomanjkanja premoga so zaprte vse tukajšnje mestne in ljudske in meščanske šole, kakor tudi državna realka.

Sv. Martin pri Vurbergu. radi pomanjkanja drv je zaprta šola v Žitečki vasi že od začetka, to je od prvega tekočega tedna tekočega šolskega leta. Iz istega vzroka se je ustavil poduk sedaj tudi še na tukajšnji začasno dvorazredni šoli.

Ptuj. Desetletni kovačev sin Alojzij Fakin iz Grdine se je igral z vžigalom ročne granate. Vžigalo je dobil od vojaka, ki je prišel na dopust. Vžigalo je padlo dečku na tla in v trenutku, ko jo je hotel pobrati, se je razletelo. Dečka je na obeh rokah tako močno poškodovalo, da so ga morali spraviti v bolnišnico.

Rogatec. V tukajšnji okolici je v zadnjem času veliko pomanjkanje petroleja in sveč. Po nekaterih hišah so zopet začeli svetiti s trskami. že tri tedne ni dobiti petroleja. Trg je še nekoliko srečen, da mu svetijo svetli žarki elektrike, ki pa so jo podražili za 80%. za tobak je enako trda. Hrvati pridejo štiri ure daleč, samo da ga dobe eden zavitek.

(Weber T. in Novak D., 1996, 20. stoletje v zgodovinskih virih, besedi in slikah, Ljubljana, DZS, str. 53)

CENZURA in PROPAGANDA

Oblasti so ostro zatirale širjenje kakršnega koli protivojnega razporeženja.

Zakaj so oblasti nadzorovale objavo novic iz bojišč oziroma front?

PRIMER MEDIJSKE VOJNE - primerjaj poročilo o istem dogodku

Italijansko bojišče: primer medijske vojne

Poročilo št. 296 italijanskega vrhovnega poveljstva (17. marec 1916)

» ... Sovražnik nas je poizkušal pretentati, toda takoj smo ga odbili. V dolini Felle je naše topništvo učinkovito uničilo sovražnikove topove, ki so bili nameščeni v bližini utrdbe Hensel. Vzdož soške fronte so včeraj ves dan potekali topniški boji in napadi naše pehote z učinkovitim bombardiranjem sovražnih položajev. Naš oddelek je nenadoma vdrl v strelski jarek južno od Petovelj (Kras), kjer so uplenili puške, strelivo in oklepne ščite.«

(J. Piekalkiewicz: Prva svetovna vojna, str. 392. Ljubljana: DZS, 1996.)

Komentar avstro-ogrškega vojnega urada glede italijanskega poročila št. 296 (19. marec 1916)

» ... Tudi italijansko poročilo z dne 17. marca 1916 vsebuje podatke o italijanskih uspehih, o katerih nič ne vemo. Boji na omenjenem predelu kraške planote so omejeni na dejstvo, da italijanska pehota po tem, ko smo 13. marca 1916 odbili njene napade, sprva proti Sv. Martinu ni več ukrepala, medtem ko so naše enote obkolile italijanski oddelek, ki je vdrl v tri manjše dele strelskih jarkov in ki ga niso podprle druge italijanske enote, temveč ga je v naslednjih nočeh obstreljevalo njihovo lastno topništvo, tako da so vojaki bodili padli ali pa so jih zajele naše enote. Odkar so se 15. marca 1916 zvečer končali ti boji, na naših položajih na Krasu ni ostal niti en samcat Italijan. «

(J. Piekalkiewicz: Prva svetovna vojna, str. 392. Ljubljana: DZS, 1996.)

PROPAGANDA

S pomočjo besedila v učbeniku na strani 15 ugotovi, kaj je bil namen propagande v času vojne.

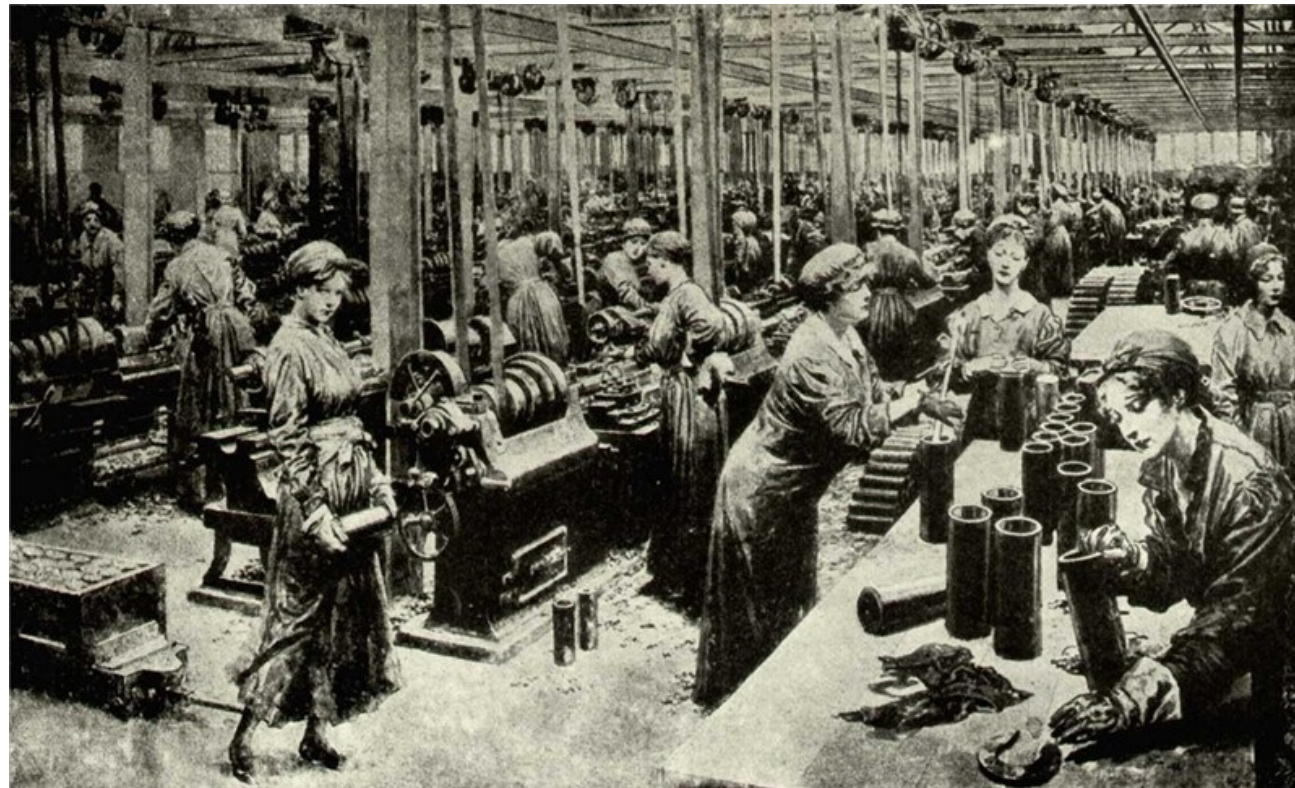
Najbolj razširjeno propagandno sredstvo v času vojne je bil plakat.

V čem sta si zgornja plakata podobna in v čem se, glede na namen, razlikujeta.

Zakaj se je pogled na vlogo žensk po prvi svetovni vojni korenito spremenil?

Peber besedilo v učbeniku na strani 16 in si odgovori na vprašanje.

ovarna granat v času prve svetovne vojne.

Kako to, da na sliki ni moške delovne sile?